

**Dansk PENs bestyrelses skriftlige beretning til
den ordinære generalforsamling
17. marts 2019**

Dansk PEN i 2019

Præsidentens indledende bemærkninger

Desværre kan man næsten optrykke beretningen for 2018. I 2019 har ikke meget ændret sig: Skribenter bliver fortsat truet, forfulgt eller interneret i mange lande, og risikoen ved at være journalist er heller ikke blevet mindre. Tyrkiet, Kina, Syrien og Mexico er blandt de lande, det ser særlig sort ud i: af 25 sikkert bekræftede drab på journalister og forfattere i forbindelse med deres arbejde er de ni foregået i Mexico. I Tyrkiet har vi set, at selv løsladelser eller regulære frifindelser ved domstole kan følges op af vilkårlige genarrestationer. Enkelte lyspunkter er der dog: vort æresmedlem Asli Erdogan blev forleden frifundet og der i skrivende stund ikke rejst krav om at få hende fængslet igen.

Når vi i december skriver hilsener til fængslede forfattere, er listen ikke blevet kortere. Den danske gæstfrihed over for forfulgte er heller ikke blevet større. Fribyordningen (se om denne nedenfor) har nu kun to medlemmer tilbage: København og Aarhus. I både Sverige og Norge er der en snes fribyer. Løb jeres kommune på dørene!

Det er på denne baggrund ikke overflødigt at kæmpe for ytringsfriheden, men det skal siges, at den i vort eget land har det godt. Ingen forhindres i at sige og skrive noget. Nogle ømmer sig, hvis de har sået vind og høster storm, men ordsproget er jo ikke tilfældigt. Der tales undertiden om selvcensur af frygt for repressalier, og det udlægges så som en krænkelse af ytringsfriheden. Men dels kan man også være for ængstelig, og det kan PEN ikke helbrede, dels kan der være tale om fornuftig selvbeherskelse. Ikke enhver undladelse af at krænke andre er en knægtelse af ytringsfriheden.

Det andet af PENs to formål er bekæmpelsen af hadefuld tale, arbejdet på at civilisere debatten, hvad der ikke er det samme som at beskære den. Erfaringer med propagandaen i Første Verdenskrig var en del af PENs grundlag: Hellere være skarp end grov; den velførte kårde er mere præcis end den stumpe hammer.

Som der var brug for overvejelser efter indførelse af bogtrykkerkunsten og efter indførelsen af den moderne trykpresse, er der brug for dem i de sociale mediers tid. Det er fatalt, at de såkaldte udbydere eller platforme har fået en monopolagtig status og kan agere som stater: bestemme, hvad der må offentliggøres og hvad der ikke må. Den ideelle løsning ville være at tvangsopløse disse monopoler, så den digitale verden kan blive lige så varieret, som den trykte verden i hvert fald var engang. Redaktioner og forlag har alle dage udøvet deres ret til at afvise ytringer eller tekster, som de ikke ville viderebringe, men så

var der andre redaktioner og andre forlag, man kunne forsøge sig hos. Det er der ikke i samme grad i den digitale verden. Skal der være grænser, skal de sættes af samfundet efter grundig diskussion og efter en vedtagelse. Nu hvor en ytringsfrihedskommission arbejder, kan man minde om, at racismeparagraffen indførtes i 1939 for at beskytte de danske jøder.

Et eksempel på begrebsforvirring gav diskussionen af tildelingen af Nobels litteraturpris til Peter Handke i efteråret 2019. Både American PEN og International PEN følte sig foranlediget til at protestere mod eller dog beklage tildelingen, eftersom Handke hævdedes at have støttet den serbiske side i den jugoslaviske borgerkrig og endog at have benægtet massakren i Srebrenica i 1995 (det sidste passede ikke, men nu var gemytterne kommet i kog).

Fra Dansk PEN deltog vi ikke i den protest, for den sag vedkom ikke PEN. Handke havde i skrift og tale gjort brug af den ytringsfrihed, som vi alle går ind for, og han havde ikke udtrykt sig i hadefuld tale mod bestemte grupper endsig opfordret til vold. Havde det været tilfældet, kunne der have været grund til protest. Handke havde forsvaret grupper eller personer, som mange mente ikke fortjente det. Men skulle det være et kriterium, ville ytringsfriheden først for alvor være under pres.

Det er så banalt, men åbenbart vigtigt at minde om: At gå ind for ytringsfrihed er ikke det samme som at gå ind for det, der ytres. PEN har ingen mening om andres meninger, så længe disse udtrykkes i civiliseret tale eller skrift (eller billede) og ikke driver hetz. Og selv da har PEN heller ingen mening om selve meningen, men kan meget vel have det om den form, den er udtrykt i. Vi vil ikke give køb på retten til at ytre sig – men vi vil heller ikke tages som gidsel af hadske provokatører.

Fribyer for forfulgte forfattere

Godt ti år efter at muligheden for at blive friby for en truet forfatter eller kunstner blev vedtaget af et enigt folketing, så står det

unægtelig noget sløjt til med ordningen i Danmark. Det begyndte ellers lovende da både Frederiksberg, Fanø, Odense og Aarhus, efterfulgt af København og Helsingør, meldte sig ind i den internationale Fribyordning ICORN. Siden 2010 har i alt ni forfattere og kunstnere fra så forskellige lande som Gambia, Zimbabwe, Algeriet, Irak, Rusland, Iran, Sudan, Syrien og Venezuela haft ophold i Danmark. Nu er der kun to danske fribyer tilbage, Aarhus og København.

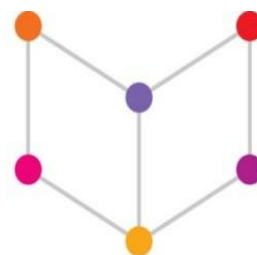
Det kan godt undre lidt, når nu netop ytringsfrihed, kampen for demokrati og for kvinders lige rettigheder er så vigtige værdier for os, at vi i Danmark ikke kan præstere større solidaritet og bedre beskyttelse af dem, der med pen og tastatur, ofte med livet som indsats, kæmper for disse rettigheder.

Flere lokalpolitikere har ytret interesse for fribyordningen, men det strandeder hver gang på økonomien. Kommunerne skal spare penge og det første sted der skæres, er på kulturen.

Det er naturligvis svært at konkurrere med ældreplejen og børnepasningen, og dybest set mener vi også at det er forkert. Det bør ikke være kommunerne alene, der skal betale for fribypladserne. Staten må kunne finde nogle penge til at kompensere kommunerne for i hvert fald nogle af udgifterne til denne ordning. Et medlemskab af fribyordningen hverken kan eller skal betragtes som et kulturtilbud til borgerne, på lige fod med biblioteker, teatre, musik og sport. Det bør være en national – for ikke at sige en global – forpligtelse at

tage ansvar og del i beskyttelsen af mennesker, der kæmper og ofte betaler en høj pris for at forsvare de rettigheder, som vi herhjemme tager for givet.

På verdensplan er der i alt 175 fribyer, og flere hundrede kunstnere og skribenter har ansøgt ICORN om et fribyophold fordi de føler sig truet, bliver censureret eller er forfulgt. De mange ansøgninger kan ikke imødekommes fordi der mangler fribyer.

I Dansk PEN vil vi i de kommende måneder forsøge at rejse spørgsmålet om statslig medfinansiering af fribyordningen overfor regeringen og folketingets kulturudvalg, i håb om at de vil bakke op om ordningen. Vi tror på at det kan anspore nogle af landets kommuner til at melde sig ind i ICORN og tilbyde en midlertidig fribyplads til en forfulgt kunstner eller forfatter.

Kongressen og det internationale samarbejde

Manila, Filippinerne 30. september til 3. oktober 2019

PENs internationale kongres blev i år holdt i Manila, Filippinerne. Der var 146 delegerede fra 65 lande og 67 PEN-centre. Årets tema var *Speaking in tongues: Literary Freedom and Indigenous Languages*.

Temaet afspejlede FN's Internationale år for oprindelige sprog i 2019.

Der var en hovedtale af FN's *special rapporteur* af minoritetsspørgsmål, Farnand de Varennes og oplæg om minoritetssprog i Filippinerne, Canada, Argentina og Mexico.

Det var første gang, at kongressen blev holdt i Sydøstasien, og netop valget af Filippinerne som vært for kongressen havde skabt stor diskussion på den foregående kongres pga. landets tvivlsomme ytringsfrihed og manglende retssikkerhed for borgerne, f.eks. politiets likvideringer af tusinder af stofmisbrugere. Flere lande havde opfordret til at henlægge kongressen til et andet land, og nogle valgte også at boykotte kongressen i Filippinerne. Imidlertid havde ikke andre lande tilbudt værtskabet i 2019, og argumentet for netop at lægge kongresser i lande, hvor ytringsfriheden er truet er, at man på den måde både viser solidaritet med landets skribenter og medier og sætter fokus på problemerne.

Der er tradition for, at International PEN udgiver en rapport om ytringsfrihed i værtslandet, og rapporten om Filippinerne, *The Carnival of Mirrors – the state of freedom of expression in the Philippines* beskriver trusler, overgreb og mord på journalister både i historisk tilbageblik og i den nutidige situation, hvor journalister dræbt under andre påskud, f.eks. regeringens krig mod narko, og især lokale journalister, der ikke er højt profilerede, ofte bliver fængslet. Rapporten beskriver også kvinders rolle i medierne og minoritetssprogenes trængte situation i Filippinerne.

Se rapporten her: <https://pen-international.org/app/uploads/A-Carnival-of-Mirrors-NC-2UP-V2.pdf>

Den tomme stol

Hvert år bliver der sat ”tomme stole” frem på kongressen til forfattere og journalister, der ikke kan være der selv. I år var det dels den ukrainske journalist **Stanislav Aseyev**, der er idømt 15 års fængsel af en domstol, etableret af russisk-støttede separatister i det østlige Ukraine.

En anden stol var sat frem til den saudiarabiske journalist **Jamal Khashoggi**, der blev myrdet på det saudiarabiske konsulat i Istanbul i oktober 2018. En delegation fra kongressen opsøgte den saudiarabiske ambassade i Manila og afleverede et protestbrev på vegne af alle kongressens delegerede. En stol var også sat frem til den ugandiske digter, akademiker og aktivist **Stella Nyanzi**, der i november 2018 blev arresteret og dømt til 18 måneders fængsel for et digt hvor hun kritiserer landets præsident, som hun havde lagt op på sin facebookside. **Ilham Tohti**, den uighuriske økonom og forfatter, og æresmedlem af dansk PEN, der afsoner en dom på livstid i Kina fordi han har talt for Uighurernes ret til deres eget sprog og deres egen kultur, fik ligeledes en stol, og sidst, men ikke mindst blev der sat en stol frem til den tibetanske internetredaktør og skribent **Kunchok Tsepel**, der har været fængslet i Kina siden 2009 og afsoner en dom på 15 års fængsel for at have ”afsløret statshemmeligheder”. Hvad anklagerne helt præcist handler om er endnu uklart.

International PENs komitéer

De fire faste PEN-komiteer; *Writers in Prison Committee (WiPC)*, *Women Writers Committee (WWC)*, *Writers for Peace Committee (WPC)*, *Translation and Linguistic Rights Committee (TaLC)* samt *Search Committee*, sidstnævnte skal finde egnede kandidater til de forskellige tillidsposter i organisationen, mødes hvert år før den egentlige kongres går i gang, for at diskutere resolutioner, initiativer og prioriteringer i det fremtidige arbejde.

Hvert PEN-center har sine egne prioriteter i forhold til International PENs samlede arbejde, nogle er særligt optaget af uddannelse, andre af ligestilling og sproglige rettigheder. I Dansk PEN har vi, sammen med kolleger i Sverige og Norge, fra starten været en aktiv del af WiPC og arbejdet med fængslede kolleger. Derimod har vi ikke tidligere taget nævneværdigt del i de øvrige komiteers arbejde, primært på grund af begrænsede ressourcer.

Der blev afholdt en *Protection Workshop*, dvs. en erfaringsudveksling om centrene konkrete udfordringer og praktiske arbejde for at beskytte skribenter. F.eks. fortalte det nystiftede PEN Irak, at de har et stærkt digitalt team, der gennemfører workshops om bl.a. online sikkerhed og kryptering af mails og hvordan man undgår at efterlade dataspor.

Mange skribenter verden over bliver chikaneret og udsat for anonyme smædekampagner online, og det blev foreslået at PEN International forsøger at få en direkte kontakt til Facebook og andre sociale medier, så man kan komme i dialog med dem om sådanne sager. Der blev desuden diskuteret mere samarbejde og erfaringsudveksling mellem centre, som har ens udfordringer, træning i sikkerhedsvurdering og forebyggelse og flere missioner til de lande, hvor kolleger er fængslet. Derudover var der to paneldebatter: *Financial Crisis in the media and Impact on Free Speech* og *The Impact of Algorithms and Artificial Intelligence on Free Speech* – om hvordan algoritmer og kunstig intelligens udgør en stigende trussel mod alle menneskers ytringsfrihed.

I det seneste år er der sket en udvikling i WPC, så komitéen ikke som tidligere er knyttet til slovensk PEN, der bl.a. har sikret finansiering af komitéens møder gennem midler fra den slovenske stat. Det betyder at det i fremtiden måske bliver lidt mere interessant at følge med i dette arbejde.

Der er tradition for at holde et nordisk træf under kongressen: hovedsamtaleemnet – ud over at fortælle om de enkelte centres prioriteringer i det forløbne år – var at gå i offensiven om en fælles strategi for at verdenskongresser blev afholdt med to års mellemrum fremfor med et, fordi de årlige kongresser lægger beslag på for mange ressourcer og er for dyre for fattigere centre, der har svært ved at deltage hvert år. De nordiske centre er enige om dette, og ideen bakkes op af international PENs sekretariat i London, men der var absolut ikke stemning for tanken i plenum. Tværtimod var der adskillige centre som ivrede for at komme til at være værter for kongressen.

Resolutioner

Resolutioner, der vedtages på PENs internationale kongresser, er en måde hvorpå vi forsøger at skabe særlig opmærksomhed om kritisable forhold i et givent land eller en problemstilling, der påvirker globalt og vedrører spørgsmål af relevans for PEN. De enkelte PEN-centre, eller flere i forening, stiller forslag til resolutioner forud for kongresserne, som herefter diskuteres i de relevante komiteer, hvorefter de vedtages eller forkastes af generalforsamlingen.

Der er de senere år lagt vægt på at nedsætte antallet af resolutioner, mod til gengæld at forsøge at sikre dem større opmærksomhed. I 2019 blev der kun vedtaget ni resolutioner. En af dem var en resolution om WikiLeaks stifter Julian Assange, foreslået af Norsk PEN og sekunderet af Dansk og Svensk PEN. Sagen affødte debat i Writers in Prison-Workshoppen og i mindre grad under generalforsamlingen. Det spørgsmål, der blev rejst var, om PEN med resolutionen bakkede op om Julian Assanges handlinger generelt – hvilket nogle mente, at PEN ikke skulle. Andre – bl.a. Writers in Prison- formand Salil Tripathi – argumenterede for, at hvis man kriminaliserer Assange, så kriminaliserer man samtidig

USA's misbrug af den amerikanske spionage-lov og forfølgelsen af WikiLeaks-stifter Julian Assange er et angreb på ytringsfriheden

De delegerede på PEN Internationals 85. kongres i Manila, Filippinerne 1.-5. oktober 2019, er bekymrede over den amerikanske regerings tiltale mod WikiLeaks grundlægger og udgiver Julian Assange og den trussel retsforfølgelsen af ham udgør for pressefrihed.

I maj 2019 tiltalte det amerikanske justitsministerium Julian Assange for 17 overtrædelser af den amerikanske spionage-lov for sin rolle i indsamlingen og offentliggørelsen af klassificerede dokumenter fra militæret og diplomatiet i 2010. FN-eksperter, ytringsfrihedsorganisationer og utallige menneskerettighedsadvokater har gjort det klart, at retsforfølgelsen af Assange krænker pressefriheden der er sikret ved *The First Amendment* i den amerikanske forfatning og sender et farligt signal til journalister og publicister verden over. Julian Assange har helt fra begyndelsen modsat sig udlevering, da den amerikanske anklager fremsatte hacking-relaterede anklager, der også omhandlede en række handlinger, der må betegnes som regulært journalistisk arbejde.

Julian Assange offentliggjorde via WikiLeaks klassificeret materiale som whistlebloweren Chelsea Manning, der dengang var militæranalytiker i den amerikanske hær, havde sendt til ham. Dokumenterne afslørede krænkelser af menneskerettighederne og mulige krigsforbrydelser begået af det amerikanske militær i Irak og Afghanistan. Amerikanske anklagere kritiserede Julian Assange for at tilsidesætte kildernes sikkerhed ved at offentliggøre uredigerede materialer. Tiltalen baserer sig imidlertid ikke på dette forhold, men åbner derimod mulighed for kriminalisering af handlinger, der er nødvendige redskaber for enhver undersøgende journalist, der skriver om nationale sikkerhedsspørgsmål.

Den amerikanske spionage-lov fra 1917 var beregnet på at straffe spioner og forrædere, der samarbejder med udenlandske regeringer i krigstid. At bruge den til at dømme Chelsea Manning til 35 års fængsel var i sig selv en trussel mod kritisk publicistvirksomhed. Det faktum, at Julian Assange nu risikerer at skulle tilbringe årtier bag tremmer, vil have en afskrækkende effekt og føre til en indskrænkning af den kritiske journalistik, der forsøger at afsløre forbrydelser begået af regeringer. At en regering beslutter at fortroliggøre eller hemmeligstemple et specifikt dokument, betyder ikke at det er det, og i mange tilfælde må offentlighedens ret til information tilsidesætte statens ønske om at hemmeligholde beviser på krænkelser af menneskerettighederne eller korruption.

I juni 2019 godkendte den engelske indenrigsminister en amerikansk udleveringsordre for Julian Assange. En høring om udleveringen af ham er sat til februar 2020.

De delegerede på PEN Internationals kongres opfordrer til at:

- USA dropper anklagerne mod WikiLeaks grundlægger og udgiver Julian Assange, der kan imødesee en lang fængselsstraf i USA for at have indhentet og offentliggjort informationer af væsentlig betydning for offentligheden. Spionage- loven bør ikke anvendes mod journalister og publicister der afslører oplysninger af almen interesse.

- England afviser en udlevering af Julian Assange til USA.

helt generelt alle anonyme "dropboxes", hvor kilder anonymt kan sende tips til medier (fx The Guardian og The New York Times) – hvilket vil få store konsekvenser for den kritiske journalistik.

Der blev opnået enighed ved at ændre i overskriften på resolutionen, som kom til at lyde: *Resolution on the Abuse of the Espionage Act and the US Prosecution of Julian Assange as an Attack on Freedom of Expression*.

Derudover blev der vedtaget resolutioner om trusler mod ytringsfriheden i Nordkorea, Vietnam, Kina, Hongkong og Tibet samt den voldelige forfølgelse af rohingyaerne i Myanmar og uighurerne i Kina. Der blev også vedtaget en resolution om ytringsfrihedens vanskelige kår i Ukraine, hvor mindst 115 personer – heriblandt mange journalister og skribenter – holdes fængslet på Krim-halvøen og i Rusland på grund af deres politiske ytringer. Et eksempel er filmskaberens Oleg Sentov, som efter fem år i fængsel og en sultestrejke blev løsladt den 7. september 2019 som led i en fangeudveksling mellem Rusland og Ukraine. Andre eksempler er journalisterne Mykola Semena og Server Mustafuev. Tre resolutioner om sproglige rettigheder blev godkendt; Kurdernes og andre folkeslags kulturelle og sproglige rettigheder i Iran, stigmatisering af det hviderussiske sprog på bekostning russisk, som af de hviderussiske myndigheders fremmes som officielt sprog og fremme af sproglig retfærdighed og beskyttelse af oprindelige folks kulturelle integritet og andre rettigheder i Filippinerne.

Yderligere blev der vedtaget en udtalelse, der snarere havde karakter af et manifest om trusler mod demokrati i form af bl.a. angreb på journalister og trusler mod mediernes uafhængighed, underminering af domstolens uafhængighed og tredeling af magten, manipulation af vælgerne ofte gennem sociale medier, hindring af frie og retfærdige valg og undertrykkelse af retten til at ytre sig som opposition.

Alle resolutionerne kan læses her:

<https://pen-international.org/defending-free-expression/policy-advocacy/resolutions-85th-pen-congress-manila>

Valg

Den internationale bestyrelse består af ti personer, der vælges på kongresserne. Der var i 2019 valg til fire pladser og seks kandidater opstillet. Valget faldt på Danson Kahyana fra PEN Uganda, David Francis fra PEN America, Ma Thida fra PEN Myanmar og Regula Venske fra tysk PEN.

Den internationale bestyrelse består derudover af Jennifer Clement (tidligere præsident for mexicansk PEN), præsident for International PEN, Ola Larsmo (svensk PEN), Burhan Sönmez (tyrsk PEN) og Iman Humaydan (PEN Libanon). Eric Lax (amerikansk PEN) er international kasserer. Käthlin Kaldaa fra Estland blev genvalgt som international sekretær med et snævert flertal over modkandidaten, Simona Skrabec fra Catalansk PEN, der desuden er formand for Translation and Linguistic Rights Committee. Emmanuel Pierrat (Fransk PEN) blev valgt som formand for Writers for Peace Committee. Dessale Bereket Abraham fra PEN Eritrea in Exile blev valgt til Search Committee, en lille komité der består af i alt fire medlemmer fra forskellige dele af PEN-verdenen.

International PENs vicepræsidenter er forfattere, medlemmer, der har gjort en ekstraordinær indsats for PEN. Svetlana Alexiéovich, Orhan Pamuk, Francisco Sionel José (Frankie), Elana Poniatowska og Louisa Valenzuela blev alle valgt som vicepræsidenter på kongressen i Manila. Især valget af Frankie satte sit festlige præg på

PEN International's vicepræsidenter

Svetlana Alexievich
Margaret Atwood
Niels Barfoed
Sook-Hee Chun
J.M. Coetzee
Georges-Emmanuel Clancier
Moris Farhi
Nancy Ing
Frankie Sionil Jose
Kata Kulavkova
Lucina Kathmann
Eric Lax
Joanne Leedom-Ackermann
Predrag Matvejevic
Perumal Murugan
Boris A. Novak
Vida Ognjenovic
Orhan Pamuk
Elena Poniatowska
Nayantara Sahgal
Michael Scammell
Eugene Schoulgin
Hori Takeaki
Franca Tiberto
Ngũgĩ wa Thiong'o
Luisa Valenzuela

hele kongressen, hvor han og hustruen Teresita var æresgæster og deltog i flere af arrangementerne. Frankie er en af Filippinernes mest anerkendte forfattere, oversat til 28 sprog og stifter af filippinsk PEN.

Nye og nedlæggelse af centre

PEN er repræsenteret i mere end 100 lande, men der er 163 PEN-centre med sammenlagt over 25.000 medlemmer. I mange lande er det ikke muligt at etablere et PEN-center, så her har eksilerede forfattere i stedet samlet sig andre steder, i et såkaldt eksil-center, som det er tilfældet med fx Independent Chinese PEN og Cuban Writers in Exile. Nogle steder er PEN-centre opdelt efter sprog, som bl.a. i Belgien, der både har et *Dutch Speaking PEN* og et *French Speaking PEN*.

Nye centre kommer jævnligt til og nogle gange må vi desværre også lukke et center. Det sidste sker hvis der i flere år ikke er betalt kontingent til Internationalt PEN, hvis International PENS vedtægter ikke overholdes eller hvis det trods gentagende forsøg ikke har været muligt at kontakte centrets medlemmer. Proceduren er så at det pågældende PEN-center først bliver erklæret "sovende", i et par år, mens man forsøger at få kontakten genoprettet. Herefter kan kongressen beslutte at nedlægge centret, så nye folk har mulighed for at åbne landets PEN-center igen. Det er blandt andet sket med Irakisk PEN, der blev etableret i 2007 med hjælp fra Dansk PEN, men som siden gik i opløsning på grund af interne stridigheder og de vanskelige politiske og sociale forhold i landet. Sidste år søgte en ny gruppe irakiske forfattere om optagelse i PEN og Irakisk PEN genopstod.

På kongressen i Manila var kun ét nyt PEN-center indstillet til optagelse i "PEN-familien": PEN Malaysia. Ingen PEN-centre blev nedlagt, men en bestyrelsesbeslutning om at suspendere PEN Mexico blev vedtaget efter en lang diskussion. Flere mente at suspension foreløbig indtil næste kongres var for hård en straf. Baggrunden var, at PEN Mexico havde holdt en generalforsamling, hvor mindre end halvdelen af medlemmerne var inviteret, og der var gennemført et irregulært valg til bestyrelsen, hvor adskillige nye medlemmer havde fået stemmeret, selv om de først blev medlemmer i løbet af valgperioden, som foregik skriftligt over en uge. Endelig havde den tidligere præsident i en mail til medlemmerne opgivet navnene på hvem der havde stemt på hvem. Fra flere sider var der beklagelse af, at dette netop skete i et land, hvor der på grund af mange krænkelse af ytringsfriheden er så hårdt brug for PEN. Udover suspension blev det præciseret, at International PEN ser frem til enhver form for dialog, der kan løse konflikten. Der var ingen repræsentanter for PEN Mexico til stede på kongressen.

Næste års kongres

PENS internationale kongres i 2020 bliver holdt i Uppsala den 8.-11. september. Kongressens overordnede tema er hadetale og falske nyheder: *The Power of Words: Ensuring freedom of expression in a time of polarization*.

Kongressen i 2021, som er 100 året for International PEN's stiftelse, bliver holdt i Oxford den 20.-26. september.

Emergency Foundation

PEN Nederlands står bag PENs Emergency Foundation, der støtter forfattere og journalister, som befinder sig i en akut svær situation, og har brug for økonomisk hjælp til fx at komme ud af det land, de befinder sig i, eller til pårørende til fængslede kolleger, der er som følge af fængslingen er i nød.

Tidligere meldte medlemmer af Dansk PEN sig frivilligt til at indbetale et højere kontingent end det generalforsamlingen fastsatte, og disse penge blev så sendt videre til Emergency Foundation. Den mulighed blev til sidst stort set ikke benyttet af medlemmerne, og det blev derfor ændret, så medlemmerne blev pålagt et gebyr på 25 kr. hvis de betalte deres kontingent for sent. Heller ikke det gav imidlertid tilstrækkeligt, fordi det beløb vi på den måde kunne overføre til Emergency Foundation var forsvindende lille.

Desværre er der hårdt brug for støtte til Emergency Fund, fordi flere kolleger end nogensinde har brug for en akut håndsrækning og fondens penge forstår ikke, hvis vi ikke hjælper til. Vi opfordrer derfor foreningens medlemmer til at støtte PENs Emergency Foundation ved at sende et beløb, stort som lille.

Læs mere her: <https://penemergencyfund.com/>

Writers in Prison- og Rapid Action-netværket (RAN)

Kina, Tyrkiet, Saudi-Arabien og Egypten er de lande i verden, der retsforfølger og fængsler flest journalister og forfattere. PEN Internationals case-liste, den årlige rapport over sager vi har fulgt i 2019, er endnu ikke udkommet, men over året har vi på internationalt plan fulgt med i mere end 200 sager mod forfattere, der chikaneres, retsforfølges, er fængslet, forsvundet eller dræbt.

PENs case liste fra 2018 kan ses her: <https://pen-international.org/app/uploads/PEN-Case-List-FULL-Web-2018.pdf>

I Dansk PEN har vi i løbet af året skrevet appeller og breve til regeringerne i Tyrkiet, Egypten, Uganda, Saudi-Arabien, Storbritannien, Rusland, Mexico, Kina, Israel og Iran. Vi har sendt breve til skribenter der sidder fængslet i Vietnam, Kina, Egypten, Tyrkiet, Saudi-Arabien, Eritrea, Cuba, Tibet, Italien, Kirgisistan, Paraguay og Sri Lanka, eller, når der er tale om dræbte kolleger, deres pårørende.

Vi har i april måned været med på Norsk PENs mission til Tyrkiet for at være til stede ved et retsmøde mod den tyrkisk-franske journalist Erol Önderoğlu, der også er repræsentant for Reporters without Borders i Tyrkiet. Det var det 11. retsmøde i sagen mod Erol Önderoğlu og to andre journalister, Şebnem Korur Fincancı og Ahmet Nesin, der alle var anklaget for bl.a. ”propaganda for en terrorist-organisation”. Det skyldes at de sammen med en stribe andre mediefolk på skift var gæsteredaktører på pro-kurdiske dagblad Özgür Gündem. Det var dog kun Erol Önderoğlu, der var til stede denne dag – sammen med omkring 75 fremmødte kolleger, observatører, sympatisører og

aktivister fra ind- og udland. Heriblandt var vi repræsentanter for en række PEN-centre og medlem af International PEN's bestyrelse Burhan Sönmez. Erol Önderoğlu holdt sin afsluttende forsvarstale, og det hele varede under en time. Næste retsmøde blev fastsat til den 17. juli. De utallige udsættelser er en af måderne hvorpå myndighederne trætter de anklagede skribenter. Retssagerne trækker ud i årevis, og æder sig ind på de anklagedes arbejdstid, energi og økonomi. Journalisterne blev frifundet ved retsmødet den 17. juli, men på det tidspunkt havde de brugt tre år på en retssag, hvor de aldrig burde have været anklaget.

Ud over denne mission deltager vi løbende i det internationale kampnearbejde vedr. Tyrkiet, hvor der ifølge P24, Platform for Independent Journalism, ved årsskiftet var 113 forfattere og journalister bag tremmer. En af dem er forfatteren Ahmet Altan, der også er æresmedlem af Dansk PEN. Altan blev fængslet i 2016 og i 2018 idømt fængsel på livstid. En appeldomstol besluttede i sommeren 2019 at sagen skulle gå om, og i november blev dommen ændret til 10 år og seks måneders fængsel

for "bevidst og villigt at have hjulpet en terrororganisation". Ahmet Altan og Nazli Ilıcak, der ligeledes er forfatter og idømt 8 år og 9 måneders fængsel, blev begge løsladt, men blot otte dage senere blev Ahmet Altan fængslet igen og der blev rettet nye anklager mod ham, denne gang for nogle artikler han skrev for år tilbage. Det forlyder, men det er så vidt vides ikke dokumenteret, at ordren til at arrestere Altan igen kom direkte fra præsident Erdogans kontor.

Sagen om den svensk-kinesiske forlægger Gui Minhai, der har været fængslet i Kina siden 2016, blussede op igen da Svensk PEN i november måned tildelte ham Tucholsky prisen. Prisen blev overrakt til Gui Minhais datter i Stockholm af den svenske kulturminister Amanda Lind. Den kinesiske ambassade i Stockholm har i

flere henvendelser til Sveriges regering truet med at standse de to landes handelssamarbejde og kulturudveksling. Ambassaden har desuden chikaneret en lang række journalister, politikere og andre, der offentligt har støttet Gui Minhais sag. I starten af december sendte Norsk og Dansk PEN en henvendelse til de to landes regeringer med en opfordring om at støtte deres svenske kolleger. Vi var glade for opbakningen fra Dansk Forfatterforening, da de kom med udtalelse og skrev til udenrigsminister Jeppe Kofod.

<https://danskforfatterforening.dk/blog/foreningen-mener-3/>

I Kina er klimaet for ytringsfrihed generelt ekstremt dårligt. Staten slår voldsomt ned på enhver uenighed med styret, og den kulturelle og religiøse frihed trædes under fode. I fastlands-Kina bliver journalister og advokater arresteret under påskud af de nationale sikkerhedslove. I 2019 døde den uiguriske forfatter Nuehemmet Tohti kort efter frigivelse fra detentionslejr, og informationerne er yderst sparsomme om en række uiguriske forfattere, intellektuelle og musikere, som menes at være interneret, bl.a. Rahile Dawut, Abdukerim Rahman, Chimengül Awut, Ablajan Awut Ayup, Abduqadir Jalaledin og vores æresmedlem Ilham Tohti (se længere fremme). I Tibet er der fortsat bekymring for bl.a. Tashi Wangchuk og for sproglige

rettigheder generelt. I Hongkong bekymrer den autonome regerings barske gensvar på de fortrinsvis fredelige protester.

I maj-juni 2019 besøgte Marianne Østergaard Raif Badawis hustru Ensaf Haidar i Canada, hvor hun lever i eksil sammen med parrets tre teenagebørn. Besøget gav mulighed for at opleve den store opbakning der er i lokalsamfundet om Raif Badawis sag. Hver fredag formiddag afholder en gruppe Sherbrooke-borgere en demonstration foran rådhuset, hvor Raif Badawis ansigt lyser op på to bannere på rådhusbygningen med teksterne: "Sherbrooke est Raif" og "Raif Badawi – citoiyen de Sherbrooke. Med trommeslag symboliserer demonstranterne de 50 piskeslag, Raif Badawi blev udsat for den 9. januar 2015. Det var 231 gang, demonstrationen fandt sted foran Sherbrookes rådhus, og på denne fredag var der også deltagelse af repræsentanter for Amnesty Internationals afdeling i Montreal. I Wien, der er venskabsby med Sherbrooke har en gruppe borgere ligeledes igennem fem år demonstreret hver eneste fredag foran "King Abdullah Center for Interreligious and Intercultural Dialogue". Dansk PEN har siden 2015 godt og vel en gang om måneden sendt et postkort til den saudiarabiske ambassade i København med påskriften **#FreeRaifBadawi**.

PEN kæmper stadig for retfærdighed for den undersøgende journalist Daphne Caruna Calizia, som blev myrdet med en bilbombe på Malta den 16. oktober 2017. International PEN deltog i en mission til Malta på

et års dagen for mordet, og der blev demonstreret uden for Maltas repræsentation i London. Vedholdende protester fra ytringsfrihedsorganisationer fik i juni Europarådets Parlamentariske forsamling til at vedtage en fordømmelse af den fortsatte straffrihed, og de krævede en uafhængig undersøgelse af mordet. En gruppe europæiske journalister arbejder videre

med hendes sager om korrupsion blandt Maltas politikere, og sagen medførte i november 2019 at flere i Maltas politiske top måtte træde tilbage, samtidig med at landets politi nu siger, at de vil intensivere efterforskningen.

Rusland er forsat et fokusland for PEN, selv om den ukrainske forfatter og filmskaber Oleg Sentsov blev frigivet i en fangeudveksling den 7. september 2019. Et lovforslag der kriminaliserer forfattere, journalister og bloggere, som har kontakt til udenlandske kolleger eller modtager penge fra udlandet for deres arbejde, er blevet stærkt kritiseret af både russiske og internationale ytringsfrihedsorganisationer.

I flere afrikanske lande er der sket nedlukning af internettet i både 2018 og 2019 specielt under valg og ved protester, som hindrer både forfatters, journalisters og almindelige borgers ytringsfrihed. Det gælder f.eks. Den demokratiske Republik Congo, Zimbabwe, Chad, Sierra Leone, Sudan og Gabon. Det samme skete i Iran i november og

december 2019, under de omfattende protester der opstod i forbindelse med en stigning af benzin og oliepriserne. Flere hundrede demonstranter menes at være blevet dræbt mens internettet var lukket ned, så ingen kunne rapportere om begivenhederne. Også i Rusland har man indført love der gør det muligt helt eller delvist at lukke internettet.

I Uganda er digteren og kvinderetsaktivisten Stella Nyanzi idømt 18 måneders fængsel for et digt hun har lagt på Facebook om præsident Museveni. PEN har ført kampagne om hendes sag i over et år. I februar 2020 afgjorde en appeldomstol at Stella Nyanzi var fængslet på et ugyldigt grundlag, og hun er nu frigivet.

Et af de værste lande at arbejde i som journalist er Mexico, hvor mindst ni journalister er blevet dræbt alene i løbet af de første otte måneder af 2019. Halvdelen af de drab der har fundet sted i 2019, var i Mexico og de ansvarlige bliver meget sjældent fundet og retsforfulgt. Ofte er lokale, korrupte embedsfolk og politikere involveret og de går som regel fri.

Også i Syrien er mange journalister blevet dræbt. Disse drab sket som regel i forbindelse med skyderier og bombardementer, men i nogle tilfælde er der også tale om planlagte mord. Mellem 2011 og 2020 har mindst 134 journalister mistet livet i Syrien, heraf fire i 2019. Eritrea er et af de lande, hvor et stort antal journalister fængsles og forsvinder. For tiden bliver mindst 16 journalister tilbageholdt uden hverken anklager eller dom.

Committee to Protect Journalists (CPJ) har opgjort, at der i 2019 var 25 dokumenterede drab på journalister, dvs. journalister der er dræbt som en direkte følge af deres arbejde. Yderligere 25 mord undersøges fortsat, men det er usikkert om disse drab er en følge af de pågældendes arbejde som journalister. Det er det laveste antal registrerede drab på journalister siden 2002, hvor der var rapporteret i alt 21 drab. I 2018 var antallet på 56.

CPJs rapport kan læses her: <https://cpj.org/reports/2019/12/journalists-killed-murdered-syria-mexico-impunity.php>

WiPC-konference i Rotterdam - AT HOME EVERYWHERE?

Hvert andet år holder WiPC en konference sammen med det internationale fribytnetværk ICORN. I 2019 deltog Connie Bork og Mille Rode. Desuden havde Dansk PEN inviteret Rune Steenberg Reyhé med som oplægsholder. Rune Steenberg er ekspert i uighuriske forhold, kultur og sprog fra Institut for Tværkulturelle og Regionale Studier på Københavns Universitet.

Ilaria Maria Sala, medlem af Hongkong PEN, fortalte hvordan Hongkong traditionelt har været et center for international journalistik, også dengang Kina var mere lukket. Men det er ved at ændre sig voldsomt,

samtidig er domstolene begyndt at dømme vilkårligt. Det går bl.a. ud over akademikere, ligesom studenter risikerer 6 år i fængsel for at kaste en brosten, som ikke sårede nogen. Sala opsummerede situationen sådan: Læsere læser ikke – forfattere skriver ikke – boghandlere sælger ikke. Der findes en håndfuld små boghandlere. De sælger bøger, som også kan købes i Kina – politiske bøger er ikke til at opdrive mere. I Hongkong føler de et vindue er ved at lukke sig.

En anden af de gæster der var inviteret til konferencen, var den iranske tegner Ali Dorani der tegner under pseudonymet "Eaten Fish". Ud over at være tegner, er han politisk aktivist. Han har siddet på Manus Island i fire år, en kontroversiel australsk asyллеjr, hvor 12 asylansøgere er døde. Lejren blev lukket i 2017. Med hjælp fra ICORN kom han ud af lejren og han er nu fribykunstner i Norge. Også mange andre eksilerede forfattere og kunstnere deltog på konferencen, heriblandt tyrkiske Asli Erdogan, hvis bog "By i blodrød kappe" (2016) er oversat til dansk.

Året kort:

Januar/februar/marts

- **PENs nytårskur, Om vittigheds- og satiretegningernes historie og betydning** med oplæg af kulturhistoriker Morten Thing og kunsthistoriker Louise C. Larsen.
  - Debatmøde; **Dit opslag er blevet fjernet** – om techgiganter og ytringsfrihed. Med oplæg af professor Frederiks Stjernfelt og kandidatstuderende Anne Mette Lauritzen
  - **Litteratur over grænser – om at oversætte** med oplæg af Niels Brunse og Ellen Wulff.
- Ordinær generalforsamling med indledende beretning **om familien Altan** ved Henrik Nordbrandt.

Pia Tafdrup: "Ikke leve som grænsevagt"
www.danskpen.dk/maanedens-essay/

Dy Plambeck: "Tavsheden skal tale"
www.danskpen.dk/maanedens-essay-2/

Adda Djørup: "Bulgakovs kat og det kloge sprog"
www.danskpen.dk/maanedens-essay-3/

C.Y.Frostholm: "Drømmen om et bibliotek i det fri"
www.danskpen.dk/maanedens-essay-4/

Per Øhrgaard: "PEN og verdenslitteraturen"
www.danskpen.dk/maanedens-essay-5/

Hanne-Vibeke Holst: "Tiden skriger på den folkelige, politiske roman"
www.danskpen.dk/maanedens-essay-6/

Harald Voetmann: "Så må jeg prøve at angribe dem, der nu hviler som aske"
www.danskpen.dk/maanedens-essay-7/

April/man/juni

- **Oplæsning** med forfatterne Ida Jessen, Harald Voetmann og Line-Maria Lång i Litteraturhuset, Nybrogade 28.
- **Om paradokset Saudi-Arabien**, en samtale med forfatter Lotte Garbers, der har boet i landet i flere år.
- **WiPC/ICORN-konference** i Rotterdam (se ovenfor)
- Noget om forlæggeri. Oplæg ved Johannes Riis om bogens vilkår og forlagsvirksomhed før, nu og i fremtiden.
- **Månedens Essay** blev lanceret på Dansk PENs hjemmeside i juni og de syv følgende måneder, med Connie Bork som redaktør. Essayene handler om ytringsfrihed, hadetale og alt det andet, der angår PENs arbejde. Danske forfattere bruger deres ytringsfrihed hver dag og har gjort sig overvejelser over de forhold, den fungerer under. Det rækker fra overvågning over globalisering til biblioteket som et muligt fundament for tanker, der slet ikke er tænkt endnu – ligesom de litterære formater kan sno sig under vanskelige, undertrykkende forhold. De syv essays minder os om, at ytringsfriheden er en nærmest endeløs størrelse.

August/september

- Afslutningen på Michael Svennevigs flotte **festival "Mød Verden"** skulle som tidligere år afholdes i gårdhaven ved PENs kontor på Christianshavn, men i år var vejret ikke med os. I sidste øjeblik blev arrangementet flyttet til Forfatterforeningens lokaler i Strandgade.

- **Introduktion til Houellebecqs dystopiske univers** – oplæg ved forfatter Niels Lyngsø og lektor Jørn Boisen.

- **Kulturmøde Mors**; I samarbejde med Fribyerne Helsingør, Aarhus og København havde PEN fået plads i Kulturmødeprogrammet med fire fribykunstnere, dels den sudanesiske tegner Khalid Albaih, der er fribykunstner i København, dels den yemenitiske skuespiller AJ fra Helsingborg, den nigerianske forfatter Jude Dibia fra Malmø og den palæstinensiske digter Sahar Mousa fra Stockholm. Aarhus' fribyforfatter Milagros Socorro var netop ankommet fra Venezuela, og var ikke parat til at stille op.

Oktober/november/december

- **Alene i Danmark**, en samtale om "hjem" med den amerikanske forfatter George Blecher i Litteraturhuset, Nybrogade 28.

- I samarbejde med Odense Centralbibliotek, Dansk Forfatterforening og Aarhus Hovedbibliotek afholdt PEN tre **oplæsnings- og debatarrangementer om ytringsfrihed i litteratur, kunst og journalistik** til støtte for forfulgte forfattere, kunstnere og journalister rundt omkring i verden. I Odense d. 24. oktober, i Århus d. 21. november og i København d. 19. november. Her bød PENs Litteraturfestival på oplæsning og debat med følgende digtere/forfattere for *Det frie ord* med en række forfattere og digtere. I år medvirkede Marianne Larsen, Pia Juul, Viggo Madsen, Sally Altschuler, Pia Tafdrup, Hanne Marie Svendsen, Jens Christian Grøndahl, Stig Dalager, Kenneth Krabat, Khatera Musleh og Poul Lynggaard. Med gennemsnitligt 40 tilhørere ved hvert arrangement var der stort set fuldt hus. Adil Erdem var ordstyrer ved alle tre arrangementer.

- På kulturnatten åbnede PEN en **litterær smugkro i Digterkroen**, Admiral Gjeddes Gård, med oplæsning af forbudt og censureret verdenslitteratur. Her var oplæsning ved Tore Leifer, Vigga Bro, Jens Blendstrup, Klaus Rothstein, Niels Barfoed, Maja Lucas, Per Øhrgaard og Mille Rode i en tætpakket krostue.

- PENs tilbagevendende internationale **"Fængslede Forfatteres Dag" faldt i år sammen med Bogforum-weekenden**, så standen var indrettet med tremmer og PENs case-liste med godt 600 sager var trykt i plakastørrelse, der prydede standens vægge. Årets "FrieOrd"-talere var Christina Hesselholdt, Adil Erden, Ursula Andkjær Olsen, Kåre Bluitgen, Anders Haahr Rasmussen, Kirsten Blinkenberg Hastrup, Tomas Lagermand Lundme, Cindy Lynn Brown, Preben Wilhjelm, Hanne-Vibeke Holst, Heine Andersen, Marianne Christiansen, Klaus Rothstein, Jens-Martin Eriksen, Ahmed Akkari og Deniz Serini.

- **Den tyrkiske journalist og redaktør Can Dündar** var modtager af årets PL-pris og gæstede derfor København. Can Dündar blev arresteret i 2015, men blev løsladt efter 92 dages fængsel, hvorefter han blev udsat for et attentatforsøg. Der er en stående arrestordre på ham, så han kan ikke vende hjem til Tyrkiet, men bor nu i eksil i Tyskland. Han har tidligere været æresmedlem af Dansk PEN og i anledning af hans besøg holdt vi et møde eksklusivt for PENs medlemmer på PENs kontor.

- Oplæg og samtale med Erik Skyum-Nielsen om **Islandsk litterære mirakel** i Litteraturhuset, Nybrogade 28.

- Traditionen tro skrev vi i december **nytårshilsener til fængslede forfattere**. Vi fik sendt godt 50 breve afsted til fængsler i alle afkroge af verden.

Til alle der stillede op ved årets arrangementer og bidrog med oplæsninger, foredrag, tekster og taler:

En varm og stor tak til jer alle!

After four and a half months of deprivation from talking to my children on the phone, I yet encounter and am in shock from the brutality and violence of the judiciary and security agents. After announcing our strike, we witnessed presence of a large number of security forces and intelligence agents alongside the prison authorities. The prison governor promised that our action would not go without punishment, and our visiting hours and phone calls were canceled as a consequence.

On December 24, I was shown a letter that my lawyer was in the prison to meet me. As it turned out, it was a lie and there was no lawyer there. They took me to the prison governor's room, where he, in presence of the agents from the Ministry of Intelligence, started shouting obscenities. I left the room and heard them running after me. He took my arms and wrenched them violently in order to stop me, and then they dragged me in the corridor. While I was resisting, they bashed my hand to the door, and the smashed glass panel of the door cut my hands. My hands bleeding and wrenched, they threw me into an ambulance and started driving. But they stopped in front of ward 209. The prison governor said that he would not let me return to my ward and that he was sending me to the prison in Zanjan. I began chanting a song about Iran and they attacked, beat me and pushed me into a car to take me away. My hands were still bleeding, as the medicine I take for my medical condition does not let the blood clot, and the intelligence agents pressed the handcuffs hard on my wounds. The blood dripped on my clothes until we reached Zanjan.

December 24 was the hideous day of the blatant brutality of the prison authorities and the security forces who have taken away all the means of life from me. What keeps me on my feet in this prison, while my body bruised and wounded, is my love for the honorable, but tormented, people of this country, and my ideals of justice and freedom. To honor the innocent people's blood shed atrociously, I pledge to speak the truth, defy tyranny and defend the oppressed until my last breath.

Narges Mohammadi

Æresmedlemmer

IRAN

Narges

Mohammadi (k)

aktivist og journalist, født i 1972. Direktør for Defenders of Human Rights Centre (DHRC), som er grundlagt af Nobelprismodtager Shirin Ebadi. Narges Mohammadi blev arresteret den 10. juni 2010 og fik en dom på 11 års fængsel, som senere ved en appeldomstol blev nedsat til seks års fængsel. Anklagerne lød bl.a. på propaganda mod regimet ved at rapportere om brud på menneskerettighederne, samarbejde med Shirin Ebadi og besøg af politiske fanger. Narges blev i 2011 løsladt mod kaution pga. dårligt helbred, men i marts 2012 blev hendes dom på seks års fængsel stadfæstet, og den 21. april blev hun arresteret igen. Efter fire måneders fængselsophold blev hun i juli 2012 sendt på "tvangsorlov" pga. sin kritiske helbredstilstand med neurologiske lammelser, der forværres af forholdene i fængslet og manglen på lægehjælp. I maj 2015 blev hun atter arresteret og et år senere, den 17. maj 2016 blev hun idømt yderligere 10 års fængsel for sin medvirken i en kampagne mod dødsstraf. Den 28. maj 2016 udsendte gruppen

"The Nobel Women's Initiative" (bestående af 6 kvindelige Nobelprismodtagere: Jody Williams, Shirin Ebadi, Wangari Maathai, Rigoberta Menchú Tum, Betty Williams og Mairead Maguire) et appelbrev til de iranske myndigheder, hvori de udtrykte deres bekymring for Narges Mohammadis helbred og appellerede til regimet om øjeblikkelig og betingelsesløs løsladelse af hende.

Trods hendes sultestrejke og et åbent protestbrev, der blev omtalt i en række medier, trods internationale støtteerklæringer (bl.a. fra Dansk PEN), trods Twitterstorme og trods appel fra 15 iranske parlamentsmedlemmer står den seneste dom på 10 års fængsel fast. Den hårde fængselsstraf har imidlertid ikke lukket munden på Narges Mohammadi. Den 1. december 2019 kommenterede hun i et brev, hvor hun kritiserer den iranske stats voldelige fremfærd mod fredelige demonstranter.

Se : <https://iranhumanrights.org/2019/12/rights-activist-narges-mohammadi-speaks-out-from-prison-on-irans-brutality-against-protestors/>

Æresmedlem af Dansk PEN siden 2012. Kontaktperson: Reza Rahimpour og Mille Rode

KINA

Gao Yu (k) journalist, født i 1944. Gao Yu (k) journalist, født i 1944. Blev den 24. april 2014 anholdt og senere anklaget for at have lækket et internt og hemmeligt dokument fra kommunistpartiet til udenlandske medier. Kort tid efter blev hun vist frem på kinesisk fjernsyn, hvor hun indrømmede at have gjort sig skyld i en stor fejltagelse. Denne tilståelse trak hun senere tilbage. Hun havde været under stærkt pres, fordi politiet truede

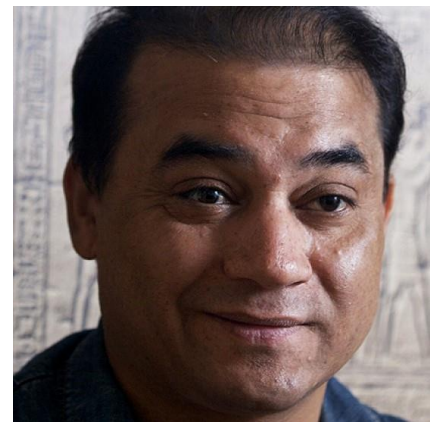
med at fængsle hendes søn. Gao Yu har også tidligere været fængslet på grund af sin åbenlyse kritik af regimet. Retssagen mod hende begyndte 21. november 2014. Gao Yu blev i 2015 idømt syv års fængsel, men fik som følge af dårligt helbred senere samme år lov til at afsone resten af sin fængselsdom i husarrest eller på hospital.

Gao Yu blev i april 2019 løst fra sin husarrest, men nægtes fortsat tilladelse til at rejse til Tyskland, som har tilbudt at modtage hende til lægebehandling. Den 24. april 2019 havde netmediet thestandnews en samtale med hende, hvoraf det

bl.a. fremgår, at "skønt hendes straf er at afsone, så er hun gennem dommen foreløbig desuden blevet berøvet sine politiske rettigheder, deriblandt ytringsfriheden, fordi sagen var politisk."

Æresmedlem af Dansk PEN fra 2014. Kontaktpersoner: Anne Marie Ejrnæs, Hanne Marie Svendsen og Connie Bork.

Ilham Tohti (m) Forfatter, økonom og professor på Minzu Universitet i Beijing, født 1969. Tilhører den etniske gruppe uighurerne, der hovedsageligt er muslimer fra Xinjiang. Han har markeret sig i debatten om den kulturelle og sproglige undertrykkelse af uighurerne. Han har bl.a. i 2006 etableret et website, Uyghur Online, som har til formål at tale uighurernes sag, men også at fremme dialogen mellem Uyghurerne og Han-kineserne. Ilham Tohti er således en fortaler for moderate holdninger, men ikke desto mindre er Uyghur Online forbudt i Kina, og han blev han fængslet den 15. januar 2014 og senere samme år idømt livsvarigt fængsel for separatisme. På trods af ihærdige protester verden over, bl.a. fra EU-parlamentet, er Ilham Tohti stadig fængslet. Ilham Tohti er blevet tildelt flere priser for sin kamp for demokrati, ytringsfrihed og menneskerettigheder. Senest blev han i oktober 2019 tildelt EU's mest prestigefyldte menneskerettighedspris, Sahkarov-prisen, som hans datter, der bor i USA, modtog på vegne af sin fars. Europaparlamentet beskrev i den sammenhæng Tohti som en "forsoningens stemme, der kæmper utrætteligt for dialog og forståelse mellem uighurerne og andre kinesiske folkeslag, såvel som for implementering af love om regional autonomi i Kina."

Æresmedlem af Dansk PEN fra 2014. Kontaktperson: Marianne Østergaard

Yao Wentian (m) forlægger fra Hongkong, født ca. 1941. Blev arresteret den 27. oktober 2013 og i maj 2014 idømt en straf på 10 års fængsel anklaget for smugleri. Alt tyder dog på, at fængslingen er politisk motiveret, og at Yao Wentian er kommet i myndighedernes søgelys på grund af sit samarbejde med den eksilerede dissidentforfatter Yu Lie og sine planer om at udgive dennes seneste bog, som skulle være kritisk over for Kinas præsident Xi Jinping. Yao Wentian har udgivet flere bøger, der er forbudt i Kina.

Yao Wentian lider af en række sygdomme, bl. a. astma og en hjertesygdom, og han har under fængselsopholdet haft adskillige blodpropper. Flere forsøg på at få ham frigivet mod kaution, så han kan få pleje uden for fængslet, har ikke båret frugt. Yao Wentian står på Reporters without Border's liste over ti kinesiske journalister og kulturpersonligheder, der på grund af manglende lægebehandling står i fare for at dø

under fængselsopholdet.

Æresmedlem af Dansk PEN fra 2014. Kontaktpersoner: Anne Marie Ejrnæs, Hanne Marie Svendsen og Connie Bork

SAUDI-ARABIEN

Raif Badawi (m) Blogger og webredaktør, født 1983. Startede et website, Free Saudi Liberals. Dømtes i 2013 for dette samt for at have krænket islam. Straffen blev i 2014 skærpet til en tiårig fængselsstraf, 1000 piskeslag fordelt med 50 ad gangen, uddelt efter fredagsbønnen uden for en moské i Jedda. Desuden fik han en bøde på et beløb svarende til 1,5 mio. kroner, forbud mod enhver medieaktivitet i 10 år efter løsladelsen samt udrejseforbud i den samme periode. Dommen har udløst massive internationale protester, hvor ikke mindst International PEN og Amnesty International har været drivende.

De første og foreløbig eneste piskeslag faldt den 9. januar 2015.

Siden da har meldingerne om hans situation været mangelfulde og tvetydige. Til tider har det forlydt, at han stod for at skulle frigives, til andre tider har der været rygter om, at pryglestraffen ville blive genoptaget. I december 2015 blev Badawi pludselig flyttet fra fængslet i Jedda til et højrisikofængsel udenfor byen og siden har det været vanskeligt at få oplysninger ud om hans tilstand. Badawi har afsonet syv år af straffen på ti års fængsel. Han har sultestrejket flere gange, men har genoptaget fødeindtaget da hans helbred er ikke godt.

Dansk PEN er i kontakt med Badawis hustru, der lever i eksil i Canada med parrets tre børn. I deres canadiske hjemby Sherbrooke har en gruppe borgere hver fredag i flere år demonstreret for Badawis frigivelse foran byens rådhus. Dansk PEN har også stået bag en række initiativer, politisk, mediemæssigt og diplomatisk. Sammen med Amnesty International demonstrerede vi i 2015-2017 regelmæssigt ved den saudiarabiske ambassade i København. Vi sender løbende breve til den saudiarabiske ambassade en gang og vi har ved flere lejligheder mødtes med det danske udenrigsministerium om sagen.

Siden midten af januar 2020 har Raif Badawis kone ikke kunne komme i telefonisk kontakt med sin mand, og vi er derfor stærkt bekymrede for hans tilstand.

Æresmedlem af Dansk PEN fra 2014. Kontaktpersoner: Aase Schmidt og Mille Rode.

Ashraf Fayadh (m) Født 1980, saudiarabisk digter, filmmand og kunstner af palæstinensisk oprindelse. I december 2015 blev Fayadh dømt til døden for at frafalde og krænke islam. Ashraf Fayads appellerede dommen og i starten af februar 2016 blev dommen ændret til otte års fængsel og 800 piskeslag. Han udgav i 2012 en digtsamling i Beirut, som efterfølgende blev forbudt i Saudi-Arabien, men i den mellemliggende tid har Fayadh været aktiv som kunstner og filmmand, også på den internationale scene.

Årsagerne til Fayadhs fængsling er uklare, men ifølge officielle kilder blev han dømt for blasfemi og apostasi. Uformelle kilder fortæller imidlertid, at Fayadh med sin mobiltelefon havde filmet det saudiarabiske sikkerhedspoliti tæve en mand til døde, og at fængslingen og dommen over ham kunne relateres til denne begivenhed. I juni 2016 læste en af de delegerede på FNs menneskerettighedsrådsmøde et digt af Ashraf Fayadh højt for forsamlingen, under overværelse af bl.a. den saudiarabiske delegation. Fayadh er fortsat fængslet og der er ingen udvikling i sagen.

Æresmedlem af Dansk PEN fra 2015. Kontaktperson: Mille Rode.

Æresmedlem af Dansk PEN fra 2015. Kontaktperson: Mille Rode.

SYRIEN

Tal Al-Mallouhi (k) Digter og blogger, født 1991. Arresteret 27. december 2009 i sit hjem i Homs, og bl.a. forhørt om sine blog-aktiviteter. Hun blev i februar 2011 idømt fem års fængsel på anklager om spionage til fordel for USA. Hun skulle løslades i december 2016, men der er aldrig kommet oplysninger frem om at hun er frigivet. Tidligere blev Tal Al-Mallouhi

tilbageholdt i Douma kvindefængslet, men i følge flere arabiske aviser befinder hun sig i Adra fængslet nord for Damaskus. I oktober 2013 var der tale om, at Al-Mallouhi skulle være blandt de 50 kvindelige fanger, som præsident Bashar Al Assads regime løslod som et led i en større udveksling af gidsler, men det skete ikke. Tal Al-Mallouhi skrev før hun blev fængslet på flere blogs, bl.a. en hun kaldte "My Blog", hvor hun lagde digte og artikler ud. Her forsvarede hun bl.a. den palæstinensiske sag. Tal Al-Mallouhi var, da hun blev arresteret kort før sin 18-års fødselsdag, så vidt vides den yngste samvittighedsfange i Mellemøsten. Det er stadigvæk vanskeligt at få troværdige oplysninger ud af Syrien i sager som disse, og vi ved derfor reelt ikke hvad der er sket og hvor Tal Al-Mallouhi befinder sig.

Æresmedlem af Dansk PEN siden 2010. Kontaktperson: Mille Rode.

TYRKIET

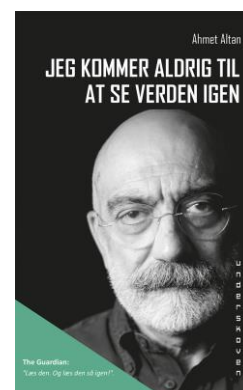
Ahmet Altan (m). Født i 1950. Altan har været journalist i mere end tyve år og har skrevet en række romaner og essaysamlinger. Han har arbejdet på alle niveauer af en avis, både som reporter, udlandsredaktør og senest i fem år som chefredaktør på dagbladet Taraf, hvor han stoppede i september 2012. Siden har han især haft fokus på sit forfatterskab.

Han blev arresteret den 10. september 2016 og fik sin dom den 16. februar 2018: Livstid uden mulighed for prøveløsladelse. Livstidsdommen er siden ændret, så han nu har to domme på henholdsvis 5 år og 6 måneder og en dom på 10 år og 6 måneder. Begge domme behandles nu i appelretten. Der ventes også på en afgørelse fra Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol.

I Vesten er Altan især kendt som en markant journalist, men hans romaner og essays har været bestsellere i Tyrkiet siden 1980'erne. Han regnes for en af Tyrkiets store intellektuelle. Han behersker både den aktuelle kommentar og det selvstændige litterære værk.

I efteråret 2018 udkom en ny essay- og erindringsbog fra fængslet. Den er ikke udgivet på tyrkisk, men er udkommet på tysk og på engelsk i marts 2019. I alt 14 lande har købt bogen. Den prisbelønnede erindringsbog: "Jeg kommer aldrig til at se verden igen" er også udkommet på dansk på Forlaget Underskoven i 2019, oversat af Orhan Dogru og redigeret af Mille Rode. Bogen er med til at skabe fokus på Altans sag og udbrede kendskabet til den generelt vanskelige situation for forfattere og journalister i Tyrkiet. Det er meget svært – næsten umuligt – at være en offentlig kritisk stemme i Tyrkiet. Mille Rode blev interviewet om pressefrihed i Tyrkiet i P1-programmet 4. division den 24. januar 2020. Interviewet kan høres her, ca. 45 minutter inde: <https://www.dr.dk/radio/p1/4-division/4-division-92>.

Æresmedlem af Dansk PEN siden 2018. Kontaktpersoner: Anne Marie Ejrnæs, Connie Bork og Hanne Marie Svendsen.

Muharrem Erbey (m) Advokat i menneskerettighedssager i det sydøstlige Tyrkiet. og forfatter til adskillige artikler om kultur og menneskerettigheder samt udgiver af tyrkiske og kurdiske fortællinger.

Som advokat har han bl.a. ført sager ved Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol, og han har modtaget den fornemme franske pris Ludovic-Trarieux International Human Rights Prize 2012, som Nelson Mandela

var den første modtager af. Muharrem Erbey blev sammen med 80 andre arresteret i december 2009. Erbey er bl.a. anklaget for at prøve at ydmyge den tyrkiske stat i taler holdt i udenlandske parlamenter, for at være advokat for Diyarbakirs borgmester, Osman Baydemir, for frivilligt at følge en række anti-terror retssager, for at udtale sig til Roj TV plus yderligere en stribe af absurde anklager. PEN mener, at samtlige anklager er politisk motiveret, og at han blev tilbageholdt på grund af den påståede forbindelse med kurdiske politiske partier. Erbey Muharrem sad i mere end fire år (1.570 dage) uden dom i detentionsfængslet i Diyarbakir,

men blev løsladt i april 2014. Sigtelserne mod ham er imidlertid opretholdt.

Den 28. marts 2017 blev Muharrem Erbey idømt seks år og tre måneders fængsel for at være medlem af en ulovlig organisation. Dommeren lod ham gå, bl.a. fordi han allerede havde siddet fængslet i mere end fire år, men anklageren ankede afgørelsen. Muharrem Erbey tabte appelsagen i 2019. Højesteret stadfæstede dommen på 6 år og 3 måneder. I praksis kom han kun til at sidde i fængsel en dag, og er nu på fri fod, men skal melde sig på den lokale politistation 4 dage om ugen. I to år må han ikke arbejde som advokat. Den gode nyhed er, at han i den tid har skrevet en roman, som netop er afleveret til forlaget.

Æresmedlem af Dansk PEN siden 2013. Kontaktperson: Anne Marie Ejrnæs og Connie Bork.

Nedim Şener (m) og Ahmet Şik (m) Begge uafhængige journalister og forfattere, der arbejder med

undersøgende journalistik. De blev arresteret den 3. marts 2011 og anklaget for medlemskab af og støtte til Ergenekon, der er en væbnet terrororganisation – en såkaldt dybstatssammensværgelse, der planlægger et kup i Tyrkiet. Anklagen om et tilhørsforhold til Ergenekon er dybt ironisk, eftersom de to journalister tidligere har udgivet kritiske bøger og artikler med afsløringer relateret til Ergenekon. Den 12. marts 2012 blev Şik og Şener løsladt, bl.a. efter internationalt pres, men der er fortsat rejst sigtelser mod dem for at påvirke det politiske klima og forberede et kup gennem deres artikler og bøger.

Ahmet Şik blev fængslet igen 30. december 2016 og er nu sigtet for at sprede propaganda for adskillige terrororganisationer. Ahmet Şik har nu siddet tre år i fængsel, og i november 2019 blev der rejst nye sigtelser mod ham, stadig knyttet til terrorparagrafferne.

Şener og Şik har været æresmedlemmer af Dansk PEN siden 2012. Kontaktperson: Anne Marie Ejrnæs.

Deniz Zarakolu (m) Forfatter og oversætter, søn af Ayşe Nur Zarakolu og Ragıp Zarakolu, begge forlæggere og menneskerettighedsadvokater. Deniz Zarakolu har bl.a. udgivet bøger om den politiske filosof Thomas Hobbes og om Tyrkiets retsvæsen. Han blev arresteret den 7. oktober 2011 i sit hjem i Istanbul som led i en bølge af arrestationer af intellektuelle med bånd til det pro-kurdiske Freds- og Demokrati-Parti (BDP). Han blev varetægtsfængslet og anklaget for ledelse af en væbnet organisation (iflg. straffeloven) og for at lede en terrororganisation (iflg. anti-terrorloven). PEN er overbevist om, at det er falske anklager, og at han ikke har forbindelse til hverken terrorisme eller voldelige aktioner. Deniz Zarakolu blev frigivet den 27. marts 2014, efter to et halvt års varetægtsfængsling, men anklagerne mod ham er opretholdt, og han risikerer 6-12 års fængsel, hvis han dømmes. Hans far, der bor og har asyl i Sverige, kan ikke rejse til Tyrkiet for at besøge sin søn, da der er en arrestordre på ham. Æresmedlem af Dansk PEN siden 2013. Kontaktpersoner: Joan Schmidt, Connie Bork og Hüseyin Duydu.

I de sidste par år er tre tidligere æresmedlemmer af Dansk PENs blevet løsladt, den iranske digter Mahvash Sabet, der blev løsladt i 2018 efter ti års fængsel. Hun har i februar 2020 været i København på invitation af Dansk PEN, for at takke for støtten og fordi hendes "Fængselsdigte" netop er udkommet på dansk, udgivet af forlaget Det Poetiske Bureau. En anden af vores æresmedlemmer, der er kommet fri, er kunstner og digter Liu Xia, gift med den nu afdøde forfatter og aktivist, Nobelprismodtager (2010) Liu Xiaobo, der var fængslet fra 2008 og frem til sin død i sommeren 2017. Liu Xia kom i husarrest i 2008, angiveligt for at forhindre hende i at tage til Oslo for at modtage Nobelprisen på vegne af sin mand. I 2018 blev hun pludselig løsladt og

sat på et fly til Tyskland, hvor hun nu har fået asyl. Den sidste af vores tidligere æresmedlemmer der nu er fri, er den tyrkiske forfatter Asli Erdogan. Hun blev fængslet i 2016 i forbindelse med det mislykkede kupforsøg, og efter løsladelsen i 2017 fortsat anklaget. Hun har hovedsagelig boet i Tyskland efter løsladelsen. I februar 2020 kom hendes sag omsider for retten. Anklageren ville give hende ni års fængsel, men hun endte med at blive frikendt.

Medlemmer:

En kampagne som bestyrelsen indledte i 2017 for at øge antallet af medlemmer, har foreløbig ført til at vi har fået hævet medlemstallet fra 325 ved udgangen af 2018 til 379 i december 2019. Det synes vi selv er ganske godt, men der er brug for at vi bliver endnu flere. Derfor, - hvis nogen stadigvæk skulle gå rundt og tro at PEN er en lukket klub, så sig endelig til dem, at det ikke passer. Vi byder meget gerne flere indenfor. Der er brug for mange hænder, hoveder og fødder i kampen for det frie ord.

Foreningens aktivitetsniveau og økonomi er tæt forbundet, og økonomien er helt og holdent baseret på medlemmernes kontingentindbetalinger. Også derfor er det vigtigt at vi er mange medlemmer. Men det er også vigtigt at man husker at betale sit kontingent til tiden. Desværre er der hvert år en del medlemmer der skal rykkes flere gange, før kontingentet bliver betalt, eller i nogle tilfælde helt glemmer at betale, men heller ikke melder sig ud. Vi anbefaler derfor at man laver en fast årlig overførsel i netbank eller tilmelder betalingen til PBS, så beløbet trækkes automatisk.

Vi har desværre måtte tage afsked med to trofaste medlemmer i det forgangne år, forfatteren Sven Holm og journalist og forfatter m.m. Stig Andersen, der begge døde i 2019.

Støttekredsen:

Siden 2002 har Dansk PEN haft en støttekreds, hvor virksomheder, foreninger og organisationer fra det skrevne ords verden, samt enkeltpersoner, der gerne vil støtte foreningens arbejde, men ikke er i målgruppen for et egentligt medlemskab, kan tegne sig for et medlemskab til gavn for PENs arbejde.

Medlemmer af støttekredsen betaler hvert et årligt bidrag til PEN og har samtidig adgang til foreningens arrangementer m.v. Vi vil meget gerne samarbejde med støttekredsens medlemmer om arrangementer og andre initiativer og vi vil også gerne opfordre til at flere melder sig ind i støttekredsen.

Dansk PENs støttekreds i 2019

Gyldendal
Dansk Journalistforbund
Forlæggerforeningen
Folkeskolen & Månedsmagasinet Undervisere
Lindhardt & Ringhof
Aarhus Universitetsforlag
Nørhaven a/s

Økonomi:

I de sidste to år har PEN været begunstiget med to flotte donationer, dels fra Politiken Fonden, dels fra Aage og Johanne Louis-Hansens Fond. Det har været penge der er blevet brugt på at øge medlemstallet, styrke

Hjerteligt tak til
Aage og Johanne Louis-Hansens Fond
Politiken Fonden
Kunststyrelsen
Dansk Journalistforbund og
Plums Fond for Fred, Økologi og Bæredygtighed

PENs daglige arbejde og skabe et sikrere fundament under foreningen. Den sidste del af bevillingen fra Politiken Fonden kommer til udbetaling i 2020. Vi er kommet et godt stykke vej, men er endnu ikke i mål. Vi har også i 2019 fået nogle bevillinger til møder og andre aktiviteter, i særlig grad fra Kunststyrelsen, der har støttet med penge til honorarer ved nogle af

de arrangementer og initiativer vi har sat i gang, blandt andet finansieringen af PENs stand på Bogforum. Vi har desuden fået tilsagn om støtte til kongresdeltagelsen fra Dansk Journalistforbund. Plums Fond for Fred, Økologi og Bæredygtighed har i mange år stillet kontorplads til rådighed for PEN, hvilket har været og fortsat er en stor hjælp. I efteråret 2018 meddelte fonden at de ikke længere kunne finansiere sekretariatsdriften og efterfølgende har PEN øget sit bidrag til sekretariatet betragteligt. Uden dette ville det ikke have været muligt at gennemføre alle de aktiviteter vi har sat i gang, øge medlemstallet og i sidste ende opretholde PEN som en aktiv forening.

Støtten fra fonde og foreninger er nødvendig for at vi kan opretholde det høje aktivitetsniveau. Når det er sagt, så er foreningens økonomi dog fortsat helt og aldeles afhængig af bidrag og kontingentbetalinger fra medlemmerne. Der er brug for både flere individuelle medlemmer og flere støttekredsmedlemmer. Bestyrelsen opfordrer derfor alle medlemmer af PEN til at udbrede kendskabet til PENs arbejde i deres omgangskreds, - der er garanteret mange der gerne vil bakke op om det frie ord og arbejdet for fængslede og forfulgte kolleger, men som måske ikke lige har tænkt på at de kunne blive medlemmer af PEN.

Bestyrelsen i 2019:

På generalforsamlingen i marts 2019 var følgende på valg: Per Øhrgaard, Jens Lohmann, Niels Ivar Larsen, Christina Hesselholdt og Connie Bork. De blev alle genvalgt til bestyrelsen der herefter konstituerede sig således med Per Øhrgaard som præsident, Connie Bork som vicepræsident og Klaus Slavensky som kasserer. Yderligere bestod bestyrelsen i 2019 af Marianne Østergaard, Asef Soltanzadeh, Niels Ivar Larsen, Christina Hesselholdt, Adil Erdem, Knud Lindholm Lau og Uffe Gardel.

Der har i alt været afholdt otte bestyrelsesmødet i løbet af året.

På den kommende generalforsamling er Marianne Østergaard, Adil Erdem, Knud Lindholm Lau, Asef Soltanzadeh, Klaus Slavensky og Uffe Gardel på valg. Klaus og Uffe har besluttet sig for ikke at genopstille. Det samme har Connie Bork. Det skal understreges at ingen af de nævnte stopper på grund af utilfredshed, men de har ønsket sig mere tid til deres øvrige arbejde og familie.